

Develi, Hayati (2000) OSMANLI TÜRKÇESİ KILAVUZU, DERS KİTABI-1, İstanbul: Bilimevi Yayınları

Emine YILMAZ*

Yazarının verdiği bilgidен, yedi kitaptan oluşan bir takımın ilk kitabı olduğunu öğrendiğimiz *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu*, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri'nin Osmanlıca derslerinde okutulması artık geleneksel hale gelmiş olan Faruk K. Timurtaş ve Muharrem Ergin kitapları yanında, üçüncü ve daha modern bir seçenek olarak görünüyor.

Osmanlıca'nın öğrenciler için giderek daha zor anlaşılabilir bir ders olması, yalnız içeriğinden (Türkçenin söz varlığının hızla değişmesi, Osmanlı Alfabesi'nde ünlü işaretlerinin az oluşu, Türkçede bulunmayan ünsüz fonemler, Türkçe sözcüklerin yazımlarının standart olmayışı, Türkçenin ses tarihi ile ilgili özellikler [kef'in g, ğ, k, v, y nazal olarak okunabilmesi], Arapça-Farsça kurallar vb.) kaynaklanmıyor. Mevcut Osmanlıca ders kitaplarının her şeyden önce dizgi ve baskıları alfabenin öğrenilmesi için son derece elverişsiz. Birinci sınıf öğrencileri için bu kitaplardaki harfleri seçebilmek başlıbaşına bir sorun olduğundan, ders saatleri dışında çalışmayı başaramıyorlar. Bu kitapların gramerle ilgili bilgiler verilen bölümlerinin dili ise birinci sınıf öğrencileri için hiç bir şey ifade etmiyor.

Osmanlı Türkçesi Kılavuzu öncelikle temiz baskısı ve harflerin okunabilirliğiyle dikkati çekiyor. Toplam otuz sekiz dersten oluşan ilk kitapta, alfabenin verilmesinden hemen sonra hecelerle ilgili alıştırmaların yer alması öğrenciler açısından yararlı bir uygulama. Bu tip alıştırmalar Timurtaş ve Ergin'de çok az bulunuyor.

Bir dilbilgisi kitabı olmadığı yazarınca da belirtilen Osmanlı Türkçesi Kılavuzu'nun bu ilk cildi büyük ölçüde Türkçe sözcük ve eklerin yazımına ayrılmış. Klasik Osmanlıca kitaplarında bulunmayan ses-harf ayrımının yapılmış olması olumlu bir özellik olarak dikkati çekiyor. Ancak ünlü ve ünsüz fonemler için kalın ve ince gibi gerçekte niteleyici olmayan eski sıfatların kullanılması sürdürülmüş. Yine öndamaksıl (Develi'de ince k) k ünsüzü anlatılırken (s. 45), bu ünsüzün yanında yer alan ünlüye şapka konularak (dükkân gibi) eski bir yanlışta ısrar edilmiş. Türkçede söz başında bulunmayan ünsüz fonemler verilirken f sesinin de eklenmesi, şu ve şimdi dışında ş'nin ve b-'den değiştiği sayılı örnek dışında p-'nin de bulunmadığının belirtilmesi gerekirdi (s. 163). Bu gibi eksikliklerin listesi uzatılabilir olmakla birlikte, Osmanlı Türkçesi Kılavuzu bu alanda önemli bir ihtiyaca cevap veriyor. Diğer ciltlerin de bir an önce tamamlanması ve kullanıma sunulmasını diliyoruz.

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi.